

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Ступінь вищої освіти	бакалавр	Форма навчання	денна/заочна	Навчальний рік/семестр 1.	2023/2024
-----------------------------	-----------------	-----------------------	---------------------	----------------------------------	------------------

Силабус

Назва навчальної дисципліни	Вікова та педагогічна психологія
Кафедра	Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти
Освітня програма	013 Початкова освіта
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/практичні/семінарські/лабораторні заняття/самостійна робота)	<p>Тип дисципліни (обов'язкова чи вибіркова): обов'язкова</p> <p>Кількість кредитів: 5 Лекції: 30 Семінарські/практичні заняття: 30 Лабораторні заняття: – Самостійна робота: 90</p> <p>Вид контролю: іспит</p>
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	<p>Бергхауер-Олас Е.Л. доктор філософії, доцент кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти</p> <p>e-mail: berghauer.olasz.emoke@kmf.org.ua</p>
Пререквізити навчальної дисципліни	<p>Навчальна дисципліна «Вікова та педагогічна психологія» передбачена структурно-логічною схемою підготовки здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра за спеціальностями галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка. Навчальна дисципліна «Вікова та педагогічна психологія» розглядається як складна інтегрована навчальна дисципліна, пов'язана із системою філософських, суспільствознавчих та природничих дисциплін</p>
Анотація дисципліни, мета, завдання та очікувані програмні результати навчальної	<p>Специфіка вивчення навчальної дисципліни «Вікова та педагогічна психологія» здобувачами вищої освіти ступеня бакалавра за спеціальностями галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка полягає у психологічній підготовці майбутніх педагогів до здійснення фахової діяльності, у формуванні пізнавально-</p>

<p>дисципліни, загальні та фахові компетентності, основна тематика дисципліни</p>	<p>професійної спрямованості майбутнього вчителя, системи професійних компетентностей, які забезпечать ефективне виконання педагогічної діяльності із урахуванням основних закономірностей індивідуального та вікового розвитку суб'єктів освітнього процесу. Курс «Вікова та педагогічна психологія» є важливим чинником формування у здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра науково-педагогічного світогляду, соціокультурного та психолого-педагогічного мислення, гуманістичних установок, конструктивних поглядів при сприйнятті вимірів освітнього простору, що обумовлює розвиток фахових компетенцій.</p> <p>Метою навчальної дисципліни «Психологія (загальна, вікова та педагогічна)» є озброєння здобувачів вищої освіти теоретичними знаннями закономірностей функціонування психіки, психологічних особливостей розвитку людини в онтогенезі та закономірностей освітньої діяльності; засвоєння ними системи наукових понять, уміння здійснювати аналіз психічних явищ та використовувати отримані знання, вміння та практичні навички під час навчальної діяльності та виробничої практики.</p> <p>Основне завдання вивчення дисципліни:</p> <ol style="list-style-type: none">1) домогтися засвоєння здобувачами вищої освіти основних психологічних категорій, розуміння механізмів, закономірностей психічної діяльності та генези буття людини;2) сприяти систематизації загальнопсихологічних знань, умінь та навичок, а також використанню теоретичних знань для аналізу, оцінки і прогнозування поведінки людини на різних етапах вікового розвитку, зокрема – у системі освітньої діяльності;3) сформувати переконання у необхідності психологічних знань для знаходження індивідуального підходу до дитини, розуміння закономірностей та особливостей поведінки людей, їх психічного стану та специфіки пізнавальної діяльності;4) сприяти формуванню у здобувачів вищої освіти позитивної спрямованості на оволодіння майбутньою професією та подальше самовдосконалення, формуванню професійних компетентностей щодо вирішення професійних завдань у галузі реалізації освітньої діяльності. <p>Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні знати:</p> <ul style="list-style-type: none">• сутність основних категорій психології (вікової, педагогічної);• сутність і специфіку психічного відображення дійсності, рівні розвитку і форми прояву психіки;• основні концепції джерел активності особистості, чинники її розвитку та особливості мотиваційно-потребової сфери особистості;
--	--

- умови, рушійні сили та основні закономірності психічного розвитку людини; розуміти сутність теоретичних підходів до проблеми періодизації психічного розвитку;

- психологічні особливості прийняття психологічно виважених рішень у педагогічній діяльності;

вміти:

- розв'язувати типові психологічні задачі, аналізувати психолого-педагогічні ситуації, наводити приклади, що конкретизують теоретичні положення психологічної науки;

- оцінювати практичну значущість психологічних знань; застосовувати набуті знання та навички у професійній діяльності та організації міжособистісної взаємодії;

- сприймати науково обґрунтовану психологічну інтерпретацію поведінки особистості, враховувати основні психічні, соціально-психологічні та психофізіологічні прояви особистості; застосовувати психологічні методи оцінки суб'єктів освітньої діяльності;

Компетентності

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі педагогічної освіти в професійній діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів початкового навчання, педагогічної роботи та вирізняється нез'ясованістю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Фахові (Спеціальні) компетентності:

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

Програмні результати навчання:

ПР-07 Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-08 Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР-09 Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-10 Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-11 Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.

ПР-13 Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проектувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПР-14 Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

ПР-15 Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

ПР-16 Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

	<p>Основна тематика дисципліни</p> <p>Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВІКОВОЇ ПСИХОЛОГІЇ. ЗАКОНОМІРНОСТЯ РОЗВИТКУ ПСИХІКИ В ОНТОГЕНЕЗІ</p> <p>Тема 1. Предмет, завдання і методи вікової психології. Тема 2. Аналіз концепції психічного розвитку Тема 3. Теорії дитячого розвитку. Тема 4. Основні закономірності та періодизація вікового розвитку.</p> <p>Змістовий модуль 2. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ТА РІЗНИХ ВІКОВИХ ЕТАПАХ</p> <p>Тема 5. Характеристика розвитку психіки в онтогенезі. Тема 6. Становлення особистості дитини. Тема 7. Раннє дитинство. Тема 8. Ранній вік. Криза трьох років. Тема 9. Психологія дітей дошкільного віку. Тема 10. Психологія молодших школярів. Тема 11. Проблеми адаптації дитини до школи. Тема 12. Психологія підлітка та старшокласника. Тема 13. Психологія раннього юнацького віку. Тема 14. Акмеологія та життєвий шлях особистості.</p> <p>Змістовий модуль 3. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЇ ВИХОВАННЯ І НАВЧАННЯ. ПСИХОЛОГІЯ ВЧИТЕЛЯ</p> <p>Тема 15. Загальні питання педагогічної психології. Загальні питання психології виховання і навчання. Тема 16. Психологія учіння Тема 17. Психологія навчання. Тема 18. Психологічні особливості учнів. Тема 19. Психологія інклюзивної освіти. Тема 20. Соціально-психологічні та вікові аспекти виховання, самовиховання, перевиховання та особливості роботи із важкими підлітками. Тема 21. Психологія виховання. Тема 22. Психологічний портрет особистості педагога в контексті педагогічної діяльності та педагогічного колективу. Тема 23. Психологія педагогічної діяльності та професійного спілкування.</p>
<p>Критерії контролю та оцінювання результатів навчання</p>	<p>Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Вікова та педагогічна психологія» оцінюються за модульно-рейтинговою системою. Результативність студента під час вивчення дисципліни оцінюється за 100-бальною системою. Протягом семестру студенти пишуть п'ять (5) рефератів (есе) з матеріалів лекцій і тем самостійної роботи. Роботи студенти завантажують в Classroom.</p>

Шкала оцінювання: національна та ECTS			
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
64–74	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	F X	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Інша інформація про дисципліну (технічне та програмне забезпечення дисципліни тощо)

Політика щодо академічної доброчесності.

Усі види письмових робіт перевіряються на наявність плагіату і є такими, що виконані при наявності не менше 80% оригінальності авторського тексту. Списування під час виконання письмових контрольних видів робіт заборонено. Користуватися мобільними пристроями під час проведення різних видів контролю успішності, дозволяється лише з дозволу викладача.

[Положення про академічну доброчесність в ЗУІ](#)
[Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти в ЗУІ](#)

Методичне забезпечення

- підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, наукові періодичні видання;

	<ul style="list-style-type: none">• лани-конспекти лекцій, семінарських та практичних занять; – індивідуальні семестрові завдання та методичні рекомендації для самостійної роботи слухачів;• мультимедійні презентації до навчальних занять;• навчальні відеофільми, відеофрагменти лекцій, практичних, виховних заходів у закладах освіти.
Рекомендовані джерела (основна та допоміжна література), електронні інформаційні ресурси	Рекомендована література <ol style="list-style-type: none">1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К., 2012.2. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія. Навч. посіб.. – К., 2011.3. Власоваю О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник. – К., 2005.4. Вольнова Л.М. Профілактика девіантної поведінки підлітків. – К., 2009.5. Заброцький М.М. Основи вікової психології. Навч. посібник. – Тернопіль, 2009.6. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): Навч. посібник. – К., 2005.7. Кутішенко В.П., Ставицька С.О. Психологія розвитку та вікова психологія – К., 2009.8. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія. Навч. посібник. – К., 20129. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017 – 548 с.10. Поліщук В. М. Вікова та педагогічна психологія (програмні основи, змістові модулі, інформаційне забезпечення) : навч.-метод. посіб. / В. М. Поліщук. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. – 330 с.11. Поліщук В.М. Вікова і педагогічна психологія: Навч. посіб. – Суми, 2010. 12. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія. Навч. посіб. – К., 2011.12. Роменець В. А. Історія психології ХХ століття : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. А. Роменець, І. П. Маноха. – Київ : Либідь, 1998. – 992 с.13. Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В. Вікова психологія. Навч. посіб. – К., 2012.14. Москальов М. В.: Робоча програма «Вікова та педагогічна психологія» для студентів напрямом підготовки 6.020303 Філологія (мова і література англійська), Філологія (іноземна). 2014, Київ, Київський університет Імені Бориса Грінченка.15. Дьоміна Г.А. Вікова та педагогічна психологія: Методичні рекомендації для практичних занять, самостійної роботи та

- модульного контролю знань студентів. 2-е вид., випр. і доп. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – 56 с.
16. Дьоміна Г.А. Психолого-педагогічний розвиток особистості сім'янина. – К., 2011.
 17. Микитюк Н.В. Психологічні аспекти супроводу дітей раннього віку // Практична психологія та соціальна робота, 2008.
 18. Cole, M. – Cole, S.R. : Fejlődéslelektan. Osiris Kiadó, Budapest, 2010.
 19. Berghauer-Olasz E.: Fejlődéslelektan. Jegyzet. Génius Alapítvány.
 20. <http://genius-ja.uz.ua/sites/default/files/csatolmanyok/magyar-nyelvu-oktatasi-jegyzetek-es-magyar-nyelvu-szaknyelvi-szotarak-nyerteseinek-dokumentumjai-472/fejlodeslelektanijegyzet12mb.pdf>
 21. Berghauer – Olasz E. (Бергхауер - Олас Е. Л.: Методичні вказівки з дисципліни. Вікова та педагогічна психологія / Módszertani segédanyag. Fejlődéslelektan és pedagógiai pszichológia tantárgyból. Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ (протокол № 8 від 03.12.2020 р.) р. 78

Інформаційні ресурси

https://studme.com.ua/139411035109/psihologiya/obschaya_psihologiya.htm

<http://psychology.com.ua/>

https://studme.com.ua/139411035109/psihologiya/obschaya_psihologiya.htm

Кущенко І. В. Практикум з психології : навч.-метод. матеріали з дисципліни [Електронний ресурс] / І. В. Кущенко. – К. : Навч.-наук. ін-т права та психології НАВС, 2011. – 25 с. – Режим доступу : <http://do.gendocs.ru/docs/index-189098.html>

Методичні рекомендації для організації самостійної роботи студентів з дисципліни «Практикум із загальної психології» (2-3 курсів) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ruh.znaimo.com.ua/index-20011.html>

Ставицька С. О. Навчальна програма з дисципліни «Загальна психологія» для слухачів спеціальності – 7.040.101.

«Психологія» [Електронний ресурс] / Світлана Олексіївна Ставицька. – К. : КНУ імені Тараса Шевченка, 2008. – 18 с. – Режим доступу:

http://lib.unicyb.kiev.ua/books/.psih.08_stavitska.doc

Турина О. Л. Навчальна програма дисципліни «Практикум із загальної психології» (для бакалаврів) [Електронний ресурс]. – К. : МАУП, 2005. – 18 с. – Режим доступу : http://library.iapm.edu.ua/metod/2280-praktuk_zag_ps.pdf